ТВОРЕЦЬ

№ 78

Солодкість Господа нашого

Прославляю Тебе, що я дивно утворений!
(Псалом 138:14)

Сторічний ювілей

Вся історія наукових досягнень та розробки нових технологій – це довгий перелік дарів, які Творець всесвіту, безмежно мудрий та дбайливий, посилає нам, людям – Своєму творінню. Прекрасно, коли вчений, який зробив відкриття, усвідомлює, що був покликаний Богом, щоб принести людству нові знання та покращити його життя – чи то нові технології для промисловості, нашого повсякденного життя (як, наприклад, мобільні телефони) чи ліки від серйозних хвороб. І важливо, щоб ми, користуючись результатами цього відкриття, не лише згадували вченого, який його здійснив, а й підносили вдячні та хвалебні молитви Творцеві всього у світі.

Інсулін,
флакон 1923 року

Чи знаєте ви, що рівно сторіччя тому Господь подарував людям ключ до дивовижного скарбу? Цієї зими виповнилося сто років зо дня відкриття інсуліну – речовини, яка дозволила рятувати життя людей, що хворіють на *цукровий діабет*. З давних давен ця хвороба була невиліковною: ніякі ліки не допомагали. Діабет (будемо називати його так, щоб кожного разу не повторювати слово «цукровий») кидав лікарям виклик, на який їм було нічим відповісти.

И ось в 1921–1922 роках ситуація змінилася!

Страждання та надія

Душа їхня від усякої їжі відверталася,
і дійшли вони аж до брам смерти,
і в недолі своїй вони Господа кликали,
і Він визволяв їх від утисків їхніх...
(Псалом 106:18-19)

Історія діабету – це хроніка страждань, але також оповідь про Божу ласку та милість. Бо ж одне в нашому житті невіддільне від іншого.

Людям часто буває складно зрозуміти: чому у світі, який створив люблячий і милосердний Господь, є зло, страждання, хвороби. Нам, християнам, відома відповідь на це непросте запитання. Бог справді створив світ досконалим і сказав про нього: «Вельми добре!» Але потім перші люди, Адам та Єва, вчинили гріх – і цим зіпсували Боже творіння. Страждання, біль, як і гріх, що став їх причиною – це не щось нове, що було створено кимось, крім Бога: це поломка, зруйноване ціле, яке через це перестало бути ідеально добрим. У такому світі – занепалому – ми з вами і живемо.

Але наш «Господь бо повний співчуття і милосердя» (Послання Апостола Якова 5:11, Хоменко). Він не залишає нас і приходить нам на допомогу. І навіть самим стражданням Він надає певного сенсу: якщо ми дозволяємо їм залишити слід в наших серцях та душах, то дістаємо співчуття та милосердя до тих, кому погано. Коли Дух Божий спрямовує нас, ми стаємо живими ознаками Його любові.

Напевне, багато хто з вас знайомий з тими, чиїх життів доторкнувся діабет: це може бути ваш однокласник, родич, друг – чи хтось з їхніх родин. Але що ж це за хвороба така? І чи можна її вилікувати?.. Щоб відповісти на ці питання, нам потрібно дізнатися трохи більше про те, як Христос створив пристрій величезної складності – людське тіло.

Обмін речовин та підшлункова залоза

...Земля насичується плодом діл твоїх (Псалом 103:13, Хоменко)

Все живе на Землі потребує енергії, постійного поповнення її запасів в організмі. І отримуємо ми її переважно через їжу та дихання. Господь Ісус Христос хоче, щоб ми завжди були забезпечені й тим, й іншим. Ви, звичайно, пам'ятаєте, як Він здійснив диво, нагодувавши п'ять тисяч людей п'ятьма хлібами. Однак люди часто не помічають, що Він робить це постійно. З початку часів наш турботливий Творець дбає, щоб земля могла прогодувати людину, забезпечуючи їй щоденне харчування – *хліб насущний*, як ми говоримо, звертаючись до Нього з молитвою.

Христос піклується про нас також і на молекулярному рівні

(Поверхня клітини у дуже сильному збільшенні)

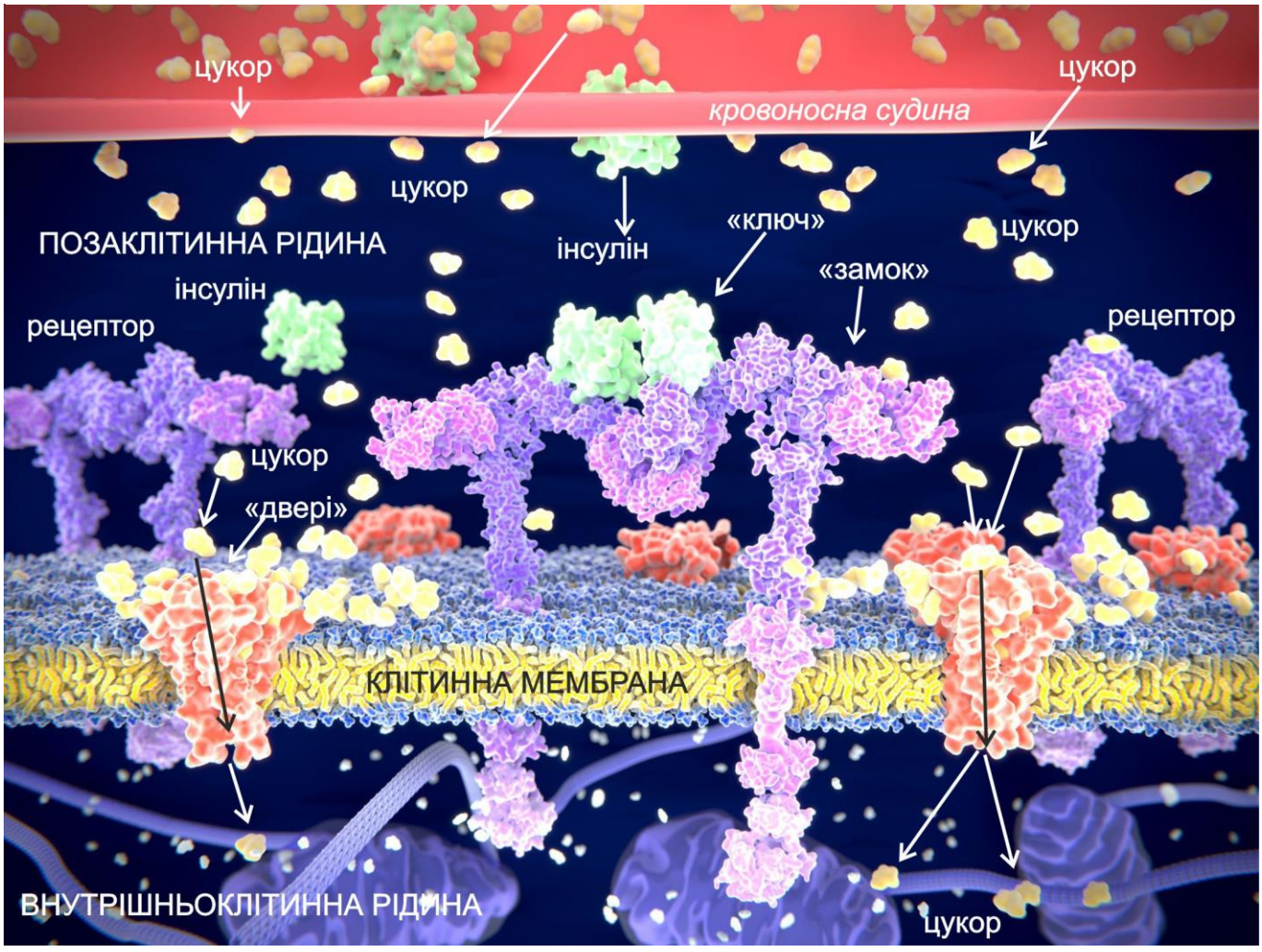

Інсулін (позначений зеленим) рухається з кровоносних судин разом із цукром (забарвлений у жовто-білий колір) та прикріплюється до інсулінових рецепторів (фіолетовий колір) на клітинній мембрані. Він служить «ключем», щоб відкрити «двері» в клітинній мембрані і дати цукру вільно увійти в клітину. Складний і досконалий механізм, сконструйований мудрим та всемогутнім Творцем.

Але недостатньо просто щось з'їсти. Потрібно, щоб наш організм зміг переробити з'їдене, звільнити закладений у ньому енергетичний запас (для його вимірювання вчені використовують такі одиниці, як *калорії*, і говорять про високу чи низьку калорійність їжі). Для перетворювання речовин, що потрапили в організм, у біологічні «будівельні матеріали» та джерела енергії, Творець забезпечив нас набором хімічних реакцій, які виникають і протікають усередині нас, підтримуючи життя. Ці процеси називаються *обміном речовин* чи *метаболізмом*.

Саме метаболізм дозволяє нам рухатись, рости, працювати, займатися спортом. Він забезпечує потік енергії, що тече через усі клітини організму. Для цього Бог постійно створює в них крихітні заряджені «батарейки». Вони називаються молекулами АТФ (в одному з наступних номерів ми плануємо розповісти про них докладніше). Спочатку Господь за допомогою хімічних процесів перетворює харчі, які ми з'їли, у прості молекули жиру (*жирні кислоти*) та на цукор, відомий як *глюкоза* (існують й інші види цукру, але саме глюкоза життєво важлива для метаболізму). Опинившись усередині клітини, ці речовини вступають у подальші хімічні реакції. Саме так утворюються молекули АТФ. В результаті наше тіло отримує енергію, необхідну для життя. Для людського мозку, наприклад, глюкоза є майже єдиним «паливом»; і незначним його апетит не назвеш: хоча його маса становить близько 2 % від маси нашого тіла, на забезпечення роботи цього органу йде приблизно 20 % всіх отриманих з глюкози енергетичних запасів.

Велику роль в обміні речовин грає *підшлункова залоза*, що міститься у задній частині черевної порожнини, відразу під шлунком. Вона бере активну участь у перетравленні їжі та її трансформації в енергію, життєво необхідну для існування організму. Господь наділив нашу підшлункову залозу здатністю виробляти в тонкий кишечник низку складних хімічних речовин – *травних ферментів*. Ферменти – це білкові сполуки, які прискорюють хімічні реакції, які протікають у живих організмах. Зокрема, травні ферменти (амілаза, ліпаза, трипсин та інші) у тонкому кишечнику розщеплюють крохмаль, жири та складні білкові сполуки з нашої їжі. В результаті утворюються прості речовини, які організм може засвоїти.

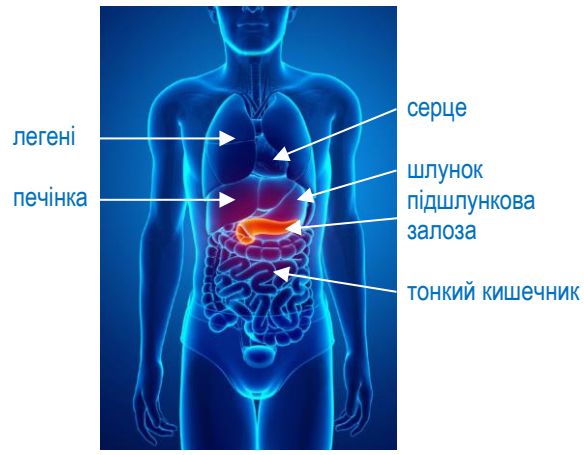

Але підшлункова залоза має ще одну надзвичайно важливу роль. У ній знаходяться сотні тисяч клітинних груп, які називають *острівцями Лангерганса*. Це мікроскопічні «фабрики», які виробляють дві речовини, критично важливі для нашого метаболізму: інсулін (від латинського слова *insula* – «острів») та глюкагон. Це не ферменти, а гормони: вони виділяються не в кишечник, а безпосередньо в кров, за допомогою якої потрапляють у різні органи та системи організму та дуже сильно впливають на їхню роботу.

Гормон *інсулін* – це білок, який прикріплюється до спеціальних великих білкових молекул – рецепторів – на поверхні клітин. Він служить «ключом», що відкриває «двері» в клітинній мембрані і дозволяє проникнути туди глюкозі для переробки в «батарейки» АТФ (див. ілюстрацію на попередній сторінці).

Підшлункова залоза
в сильному збільшенні

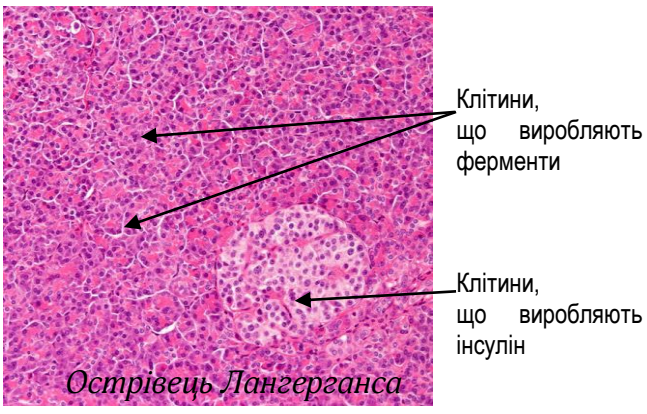

Механізми, сконструйовані Христом, налаштовані так, щоб підтримувати людське тіло у гарному робочому стані. Коли ми їмо, рівень цукру в крові різко зростає, і наша підшлункова залоза відразу відчуває цей зріст. У відповідь, щоб переробити глюкозу, яка масово надходить у кров, острівці Лангерганса в підшлунковій залозі посилено виробляють інсулін. Дуже важливо, що цей процес відбувається своєчасно: адже концентрація цукру в крові повинна завжди залишатися приблизно однаковою, тому що інакше весь організм – і насамперед мозок – не зможуть нормально функціонувати. Надлишок цукру може пошкодити наші кровоносні судини; нестача глюкози робить людину дратівливою і «вічно голодною». А якщо відхилення від норми стає значним, у людини розвиваються інші серйозні захворювання, і вона може навіть загинути.

Останні роки цукор посилено «критикують», закликають вживати його якнайменше. Частково це правильно: надлишок цукру та інших калорійних продуктів у нашій дієті може призвести до ожиріння і, в окремих випадках, розвитку діабету другого типу. Але важливо не перебрати міру, максимально обмеживши надходження цукру в організм: він так само необхідний для нашого обміну речовин, як бензин для автомобіля.

Однак через гріхопадіння механізми, закладені Богом у створений Ним світ, почали давати збій. Внаслідок виникли всілякі хвороби – у тому числі цукровий діабет. Ця хронічна хвороба розвивається у двох випадках: коли підшлункова залоза не виробляє достатньо інсуліну, і організму його не вистачає (у цьому випадку говорять про діабет 1-го типу), або коли організм не реагує на наявність інсуліну в кровотоку та не може ефективно використовувати його. , хоч і продовжує виробляти (це діабет 2-го типу). В обох випадках клітини пацієнта, який не отримує належного лікування, починають виснажуватися, не маючи можливості засвоювати необхідну їм глюкозу.

Ці два типи захворювання по-різному проявляються і, як уже доведено, мають різні (хоча і не до кінця поки що зрозумілі) причини виникнення. Оскільки основною проблемою людей з діабетом 1-го типу (він найчастіше виявляється вже в дитячому та юнацькому віці) є нездатність метаболізувати (переробляти) цукор, їхньому організму не вистачає енергії, і вони швидко втрачають вагу. Серед інших ускладнень – руйнування судин (особливо на ногах), ниркова недостатність, сліпота. Ні від яких зовнішніх умов дана хвороба не залежить: вона є спадковою, являючи собою результат генетичної схильності.

Діабет 2-го типу, навпаки, часто діагностують у людей з ожирінням. Причому вчені з'ясували, що надмірна вага є не лише симптомом, а й фактором розвитку цього захворювання, нарівні з малорухливим способом життя.

Історія діабету

Він прощає усі твої провини,
зціляє всі твої недуги.
(Псалом 103 (102):3, Хоменко)

Найранішу згадку про діабет виявлено в єгипетських папірусах, датованих приблизно 1550 роком до Р. Х. Набагато пізніше, вже на початку християнської ери, Аретей Каппадокійський (81–138 рр.) навів наочний опис даного захворювання: «плоть і кінцівки розплавляються і перетворюються на сечу». Справа в тому, що хворий часто і багато пив воду, і здавалося, вона тече через нього, як через сифон. Звідси і сама назва: слово «діабет» походить від грецького дієслова, що означає «протікати, проходити через щось».

Папірус Еберса – найдавніший з відомих нам записів про діабет

Індійські лікарі у 400 – 500-х роках вже виділяли два види цієї хвороби, яку вони називали *mudhumela*. Вони – як, втім, і стародавні греки, китайці, єгиптяни та перси – помітили та записали, що сеча хворого на діабет має солодкий смак.

Зважаючи на цю особливість, англійський лікар Томас Вілліс (один із засновників Лондонського королівського товариства) в 1674 році запропонував називати захворювання терміном mellitus, що означає «цукровий» (від латинського слова, яке перекладається «солодкий як мед»). А в 1889 році німецькі вчені Йозеф фон Мерінг та Оскар Мінковський уперше пов'язали діабет із діяльністю підшлункової залози: стало зрозуміло, що саме вона виробляє «щось», чого не вистачає в організмі у діабетиків.

Залишалося сподіватися на допомогу великого Цілителя – Бога, щоб Він допоміг виявити і виділити цю таємничу речовину, здатну стати дієвими ліками.

Божий дар інсуліну

І дам тобі скарби, що в темряві,
та багатства заховані...
(Ісая 45:3)

Цими словами Господь через пророка Ісаю звернувся до царя Кіра. Але вони відносяться не тільки до всіх правителів, а й до всіх вчених і дослідників всіх часів. Будь-яке відкриття здійснюється під Божим передуванням.

В 1920 році молодий і дуже енергійний хірург на ім'я Фред Бантінг зацікавився вуглеводним обміном – тим, як цукор бере участь у процесі метаболізму. До нього протягом трьох десятиліть лікарі вже намагалися лікувати діабет за допомогою екстракту підшлункової залози, яка містить загадкове «щось». За кілька місяців доктор Бантінг отримав запрошення працювати в лабораторії професора Джона Джеймса Річарда Маклеода в Університеті Торонто. Влітку 1921 року до пошуку загадкового «секрету» підшлункової залози приєднався Чарлі Бест, студент-біохімік випускного курсу. Дослідники вивчали підшлункові залози (вони є у всіх хребетних) собак, що хворіють на діабет, та бугаїв.

Виснажлива літня спека була не в змозі перешкодити старанням Бантінга та Беста, але до кінцевого результату їх досліджень було ще далеко. І ось у грудні того ж року до роботи підключився ще один учасник – біохімік Джеймс Б. Колліп. З його появою команда зробила ривок: вона зуміла виділити та очистити речовину, яку першовідкривачі спочатку назвали «айлетін», а потім його стали називати інсуліном. Офіційна заява перед науковою спільнотою була зроблена у травні 1922 року; відповідно, саме відкриття інсуліну Бантингом, Бестом, Колліпом та Маклеодом можна віднести до зими 1921–1922 рр.

Чарлі Бест та Фред Бантінг в Університеті Торонто

Незабаром сімейна фармацевтична компанія «Ілай Ліллі» розпочала масове виробництво нової речовини, що різко покращувала стан людей, що страждають на діабет. Керівництво фірми розуміло, що інсулін – це чудовий дар Творця, який виявляє Його велике милосердя. «Ми, безумовно, вступили у Святе Святих і посіли на трон з обраними», – писав у 1922 Дж. К. Ліллі, син засновника компанії.

Вже наступного року Бантінг та Маклеод були удостоєні Нобелівської премії з медицини за відкриття інсуліну. Призовий фонд вони розділили з Бестом та Колліпом.

Долина сухих кісток (Єзекіїль 37)

Нехай зійде на мене Твоє милосердя,
й я житиму
(Псалом 118:77)

Звичайно ж, Ісус Христос не вперше благословив світ талановитими лікарями, щоб вони служили на благо суспільства. На початку XX століття одним із таких лікарів був переконаний християнин доктор Елліот Джослін із Бостона, штат Массачусетс. Разом зі своїм

колегою, доктором Фредеріком М. Алленом (Моррістаун, штат Нью-Джерсі) він, ще до появи інсуліну, повністю присвятив себе турботі про пацієнтів, які страждають на діабет. Джослін та Аллен спостерігали розвиток цієї хвороби у найгірших її проявах. Вона раптово виявлялася у дітей із відмінним здоров'ям і призводила до стрімкої втрати ваги. Чим більше хворі їли, тим сильніше відчували спрагу та голод. Юні пацієнти швидко слабшали; після початку хвороби вони вмирали, не проживши й року. Тому лікарів Аллена і Джосліна ніщо не могло зупинити в прагненні відшукати лікування, яке могло б принаймні продовжувати життя хворих і покращувати його якість.

Як починається діабет першого типу

У певний момент життя дитини, яка народилася зі схильністю до діабету, її імунна система (див. журнал «Творець» № 11) починає атакувати клітини підшлункової залози, які виробляють інсулін. Ніхто не знає, що саме дає поштовх до цього процесу, в результаті якого острівці Лангерганса швидко зникають. Без інсуліну рівень цукру в крові хворої дитини постійно зростає, викликаючи типові симптоми діабету – спрагу, голод, надмірне сечовипускання.

Перепробувавши багато інших шляхів, Елліот Джослін вирішив спробувати спосіб, який, здавалося б, суперечив здоровому глузду: замість того, щоб годувати діабетиків висококалорійною їжею, він почав робити абсолютно протилежне – призначав їм строгу дієту. І це призвело до покращення стану хворих! Обмеження кількості калорій, які вони споживають, допомагало їх організмам краще засвоювати їжу, і клінічний стан на якийсь час стабілізувався. Такий підхід, який пізніше отримав назву «лікувальне голодування», вимагав слухатись лікаря беззаперечно.

Перебіг діабету

Організм хворого на діабет втрачає здатність переміщати молекули цукру з кровотоку всередину клітин. Рівень глюкози (цукру) у крові збільшується, а це викликає невтамовану спрагу. Пацієнти часто п'ють воду літрами, намагаючись вимити зайвий цукор зі свого організму.

Найважчі форми цього захворювання призводять до смерті пацієнта протягом кількох місяців. Всі інші способи отримувати енергію, закладені Богом у людське тіло, не здатні підтримувати його життєздатність довгий час. Внаслідок печінка припиняє виробляти глюкозу, яка не засвоюється клітинами, і натомість починає виробляти особливі сполуки – *ацетонові тіла* (ацетон, ацетооцтова кислота та бета-оксимасляна кислота). Цим організм намагається створити тимчасові джерела енергії для мозку, серця та м'язів, але вони малоефективні та, не будучи повністю засвоєними, починають отруювати ці органи.

У плазмі крові здорової людини кетонові тіла містяться у дуже незначній кількості. Однак при хворобливих процесах їх концентрація може значно підвищуватися: наприклад, при тривалому недоїданні та виснаженості організму. Такий стан, мабуть, відчував Ісус Христос наприкінці Свого сорокаденного посту.

У разі важкого перебігу діабету кількість кетонів у крові досягає критично високого рівня, що призводять до фатального отруєння – кетоацидозу: людина впадає в *діабетичну кому*.

Багато хто з подивом запитував: як доктору Джосліну спала на думку така незвичайна ідея. Але якщо розібратися, то лікар запропонував використати з лікувальною метою біблійні принципи посту, послуху та самоконтролю. Саме вони допомогли багатьом пацієнтам прожити досить довго, щоб дочекатися появи інсуліну. Звичайно ж, Елліот Джослін знав про спроби лікарів виділити таємничий гормон підшлункової залози – і всіляко намагався продовжити життя пацієнтів. А коли

відкриття було зроблено, він став одним із перших у Північній Америці, хто почав активно використовувати довгоочікуваний засіб для лікування діабету 1-го (інсулінозалежного) типу.

Однією з перших пацієнток Джосліна, які отримали екстракт підшлункової залози, стала вкрай ослаблена та виснажена 42-річна медсестра. Лікар записав, що вона важила всього 69 фунтів (31 кг) – «і це була лише вага кісток та людської душі» (не треба думати, що Джослін вважав людську душу якоюсь речовиною; будучи християнином, він висловився так, щоб підкреслити серйозність стану жінки). І що ж? Через шість тижнів регулярного лікування інсуліном вона значно додала у вазі та проходила чотири милі (6,5 км) щодня!

Лікар Джослін з однією зі своїх маленьких пацієнток, якій допомогло лікування інсуліном

Елліот Джослін, як і деякі інші лікарі, з вдячністю визнавали, що інсулін – це милосердний дар Всемогутнього Бога: «До Різдва 1922 року я став свідком такої великої кількості воскресінь, що це нагадало мені видіння Єзекіїля про долину сухих кісток, яке втілилося перед моїми очима».

І Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони стали дуже сухі! І сказав Він мені: Сину людський, чи оживуть оці кості? А я відказав: Господи Боже, Ти знаєш! І сказав Він мені: Пророкуй про ці кості, та й скажеш до них: Сухі кості, послухайте слова Господнього! Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу у вас духа і ви оживете! І дам на вас жили, і виросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, і ви оживете. І пізнаєте ви, що Я Господь!

І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кості зближалися, кістка до кістки своєї. І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра зверху, та духа не було в них. І сказав Він мені: Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихни на цих забитих, і нехай оживуть! І я пророкував, як Він наказав був мені, і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, військо дуже-дуже велике!..

Єзекіїль 37:2-10

Разом з тим, на відміну від багатьох своїх сучасників, доктор Джослін усвідомлював, що інсулін не є якимось казковим чарівним засобом. Він розумів: відкритий гормон допомагає при постійному введенні нейтралізувати патологічний процес – але не лікує саму хворобу, не усуває її причину. Тому він продовжував наполягати на необхідності для пацієнтів дієтичних обмежень та самодисципліни – і першим у медичній практиці заявив про необхідність *навчання* хворих на цукровий діабет самоконтролю в домашніх умовах. Зокрема, він наголосив на необхідності щодня самостійно оцінювати стан обміну речовин, вимірюючи рівень цукру в крові.

Джослін зробив ще одне важливе нововведення. Він доручав медсестрам навчати пацієнтів правильному способу життя: дієті, фізичним вправам, догляду за ногами (судини яких, як ми вже згадували, страждають найчастіше), а також як правильно робити ін'єкції інсуліну і вимірювати кількість цукру в кровотоку. Слід також не забувати постійно звертатися до лікарів для контролю за зором, щоб не допустити сліпоти. Згодом задачу такого навчання взяли на себе спеціальні інструктори та соціальні працівники. Такий унікальний підхід дозволив людям із діабетом взяти на себе відповідальність за власне лікування.

Лікар-християнин віддано займався боротьбою з діабетом протягом майже семи десятиліть. У віці 93 років, за тиждень до смерті, він приймав по 15 пацієнтів на день.

28 січня 1962 року Елліот Джослін відчув нездужання і ліг у ліжко. Взявши в руки Біблію, він прочитав: «Свої очі я зводжу на гори, звідки прийде мені допомога» (Псалом 120:1) і «Свої очі я зводжу до Тебе, що на небесах пробуваєш!» (Псалом 122:1). Потім лікар заплющив очі – і вирушив до свого вічного дому, до Господа: його праця на землі була закінчена.

Квіти Божої милості

Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої (2 Послання до коринтян 1:3)

Але якщо люди хворіли на діабет з давніх давен – то невже Творець аж до XX століття не надсилав їм жодної допомоги? Це не так. Вже в давнину Бог благословляв людей такими медичними знаннями, які вони могли на той момент сприйняти та використати. Століттями лікарі лікували – більш менш успішно – різні захворювання природними засобами. І діабет не є винятком. Його, як і зараз, не вдавалося вилікувати – але Господь відкривав людям способи полегшувати стан хворих та продовжувати їхнє життя.

Так, у Середні віки лікарі призначали діабетикам відвар із рослини під назвою *Galega officinalis* – козлятник лікарський, або козяча рута. Вона росте на берегах річок, по чагарниках, на вологих місцях і узліссях. Насіння козлятника містить речовину *галегін*, що має здатність знижувати рівень цукру в крові, але в чистому виді є токсичним.

За наших часів Творець продовжує відкривати допитливим умам тих учених, які сповнені бажання допомагати людям, нові можливості та способи ефективної протидії цукровому діабету. Наприклад, було розроблено хірургічні способи його лікування!

Протягом останніх десятиліть було розроблено методику пересадки підшлункової залози. Ця операція є складною, і призначають її лише дуже невеликій кількості пацієнтів з інсулінозалежним діабетом, який супроводжується серйозними ускладненнями.

Інший вид хірургічного втручання не є корисним при 1-му типі захворювання, але дає дуже хороші результати для пацієнтів з діабетом 2-го типу. Як ви пам’ятаєте, у таких хворих організм виробляє інсулін, але не може використовувати його. У цих випадках може допомогти операція. Її роблять через маленькі розрізи: видаляється частина шлунка, робляться зміни у тонкому кишечнику. Після цього з підшлункової залози починає надходити сигнал, що запускає засвоєння інсуліну. В результаті діабет 2 типу може пройти повністю! Причому після операції не залишається жодних слідів, пацієнт швидко повертається до нормального життя.

Козлятник лікарський свідчить про м’якосердість нашого Небесного Отця

Божа краса, Його милосердя і любов до нас невіддільні одна від одної. Козяча рута навесні – це пишні та прекрасні суцвіття, якими можна довго милуватися. Достигли ж насіння цієї рослини Господь присвятив для полегшення страждання людей, які хворіють на цукровий діабет. Такими є квіти Його милості, яку Він дарує нам безкорисливо – дітям і дорослим, добрим і поганим, віруючим і невіруючим, – подібно до того, як дощ йде на всіх людей без винятку (Євангеліє від Матвія 5:45). Бог хоче, щоб ми помічали Його дари і відповідали на Його любов, впускаючи Ісуса Христа у свої серця та свої життя.

Люби Господа всією своєю думкою

Люби Господа Бога свого всім серцем своїм,
і всією душею своєю,
і всією своєю думкою
(Євангеліє від Матвія 22:37)

Розмовляючи про діабет і обмін речовин, ми лише злегка торкнулися невичерпної теми, присвяченої нашому тілу, «дивовижно влаштованого» Христом (Пс. 138:14). Що більше ми вивчаємо його, то більше з'являється нових питань. Досить було нам подумати, що ми по-справжньому розібралися в якійсь невеликій конкретній області, як виявляємо десятки нових подробиць, про які раніше не здогадувалися. Наукові знання, технології, методики в біохімії та клітинній біології розвиваються і ростуть як на дріжджах.

Нам, християнам, це дає чудову можливість свідчити про присутність Господа і дію Його Духа в кожній мікроскопічній клітині будь-якого живого організму!

Тому не втрачайте інтересу до Божого творіння, вбирайте нові і нові знання про нього. Світ – це велика книга, яку, як і Біблію, вручив нам наш Творець. І вивчення обох цих книг потребує праці та концентрації уваги. Для посиленої роботи мозку потрібно багато енергії, яку він отримує у виді глюкози. Але не шкодуйте калорій для того, щоб пізнавати діяння Творця, прославляти Його діяння, любити Його не лише всім серцем і всією душею, а й усім розумінням!

Хліб життя

Я – хліб життя. Хто приходить до мене –
не голодуватиме; хто в мене вірує –
не матиме спраги ніколи
(Євангеліє від Івана 6:35, Хоменко)

Ми отримуємо енергію, калорії, які потрібні нам для життя, переважно з їжі. Людина може прожити без їжі день або два, далі це стає з кожним днем складніше. Так улаштував нашу фізіологію Творець світу.

Але їжа не тільки життєво необхідна, вона ще й приносить задоволення. Під час особливих подій – чи то Різдво, Великдень чи світське свято – ми зазвичай збираємося з близькими та друзями саме за обіднім столом, і в молитві дякуємо Богові за Його благо, за любов, явлену у втіленні Ісуса Христа, і за дарований через розп'яття та воскресіння дар вічного спасіння.

Сам Господь називає Себе «Хліб Життя» (Ів. 6:35). Адже ніщо не може існувати без Нього, Він є джерелом будь-якого життя, і фізичного, і духовного. Бувши Богом, що створив світ, Христос вірно дбає про кожне Своє творіння: «Усі вони від тебе дожидають, щоб дав їм у свій час поживу» (Пс. 103:27, Хоменко). Він є Дорога, Правда і Життя (Ів. 14:6), і ніхто не приходить до Небесного Батька інакше, як тільки через Нього.

Тому справжні радість та почуття задоволення – не в тілесній їжі. Але і їжа, якщо ми дякуємо за неї Господу, стає способом прославляти Його (1 Кор. 10:31).

Свято для очей

...довгістю днів Я насичу його,
і він бачити буде спасіння Моє!
(Псалом 90:16)

Коли ми дивимося на Ісуса очима свого серця (Еф. 1:18, Євр. 12:2), Він стає для нас досконалим Святом та справжнім Насиченням. Але дуже багато людей страждають від духовного голоду і навіть не усвідомлюють цього. Вони поглинають у величезних обся-

гах всі блага, які пропонує суспільство, але при цьому залишаються духовно сліпими. І якщо лікарі намагаються оберігати людей від сліпоти фізичної – наприклад, навчаючи хворих на діабет самоконтролю та лікувальної дисципліни, – то від поразки духовного зору людину може врятувати лише Господь Всевишній. Для цього потрібно, щоб сама ця людина навернулася – покаялася у гріхах, попросила Бога контролювати своє життя і свідомо почала дотримуватися Його волі – найважливішої лікувальної програми з усіх можливих.

Тільки так можна зцілитись від смертельної хвороби гріха. Згадайте одну історію, яка розповідається у Старому Завіті. Після багатьох років подорожей кам'янистою пустелею народ Ізраїлю, виведений з Єгипту пророком Мойсеєм, почав втрачати віру. Вони відчували невдоволення тим, що Бог звільнив їх із рабства, яке тепер уявлялося їм затишним та спокійним. Але сталося нещастя: ізраїльтяни прийшли в таке місце, де було багато отруйних змій. Від їхніх укусів люди вмирали. Це лихо розплющило ізраїльтянам очі: вони покаялися і стали просити Мойсея помолитися за них Господу. Той виготовив за наказом Божим мідного змія і закріпив його на жердині. І кожен ужалений змією, глянувши на зроблене Мойсеєм зображення, залишався живим (Числ. 21: 4-9).

Набагато пізніше, вже в Новому Завіті, Ісус порівняв з цим мідним змієм на жердині Своє майбутнє розп'яття: «І як Мойсей підніс змію в пустелі, так має бути Сину Людському, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне (Ін. 3:13-15).

Рід людський страждає від смертоносної хвороби гріха. Подібно до діабету, ця пандемія не робить відмінностей між людьми, вона вразила всіх. Всі люди (навіть ті, хто цього не розуміють) відчайдушно потребують зцілення – і отримують його, кидаючи погляд на розп'ятого Христа і розуміючи, що Він зробив для нас. Коли ми сприймаємо Добру Звістку і вручаємо Ісусу своє життя, тоді Боже Милосердя стає нашими ліками, які не тільки зцілюють наш духовний зір, але й відкривають нам двері у Вічність.

Щедрий і милосердний Господь,
довготерпеливий й многомилостивий,
Господь добрий до всіх,
а Його милосердя
на всі Його творива!
(Псалом 144:8-9)

Справжня насолода

А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці!
(2 Послання до коринтян)

Сьогодні багато християн вважають, що головне, що вони можуть принести невіруючим людям – це допомога у вирішенні їхніх соціальних труднощів та проблем. Почасти це, звичайно ж, вірно: ми покликані до милосердя та співчуття. Вже в перші роки існування єрусалимської церкви апостоли схвалювали роздачу їжі тим, хто цього потребував. Але вони підкреслювали, що не можна забувати про «молитву і служіння слова» (Дії 6:1–4). Якщо людина не усвідомлює, що головна її хвороба полягає в тому, що «людське серце найлукавіше над все та невигойне» (Єр. 17:9), вона не зможе отримати зцілення.

Допомагати комусь позбутися тимчасових труднощів і не розповісти йому Добру Звістку про хресну жертву Христа і Його воскресіння – все одно, що дати людині, хворій на діабет, цукерку замість інсуліну. Апостол Павло, спілкуючись з невіруючими, завжди пам'ятав, що є головним: «Бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого» (1 Кор. 2:2).

Ми з вами говорили про те, що інсулін діє як ключ, що відкриває шлях у наші клітини глюкозі, без якої життя неможливе. Пророк Ісая говорив, що Ісус Христос володіє ключем «від дому Давидового» (Іс. 22:22; порівняй Об'явл. 3:7), який відкриває нам можливість стати дітьми Божими. Дух Святий дає нам можливість сприймати, вбирати в себе Слово Боже, що містить насолоду Істини

(Об’явл. 10:9–11). І ми покликані на благо інших людей нести це Слово далі, сповіщати про славу Господа по всій землі (1 Петр. 2:9; Еф. 1:15, 17). Ми також стаємо джерелом Його насолоди!

Пам’ятник на могилі Ілая Ліллі, власника компанії, яка зробила інсулін доступним для світу.
Внизу написані такі слова:
На славу Бога з вдячністю за чудо життя

Не треба боятися, що нашим співрозмовникам це може не сподобатися. Так, надмірна «солодкість» може бути неприємною, але справжня – дарує душам спокій та радість.

Невдоволення хворобливе та здорове

Синів Собі виховав й викохав Я,
а вони зняли бунт проти Мене!..
(Ісая 1:2)

Подібно до ізраїльтян у пустелі, багато людей сьогодні відчувають невдоволення своїм життям, тим, якими Бог їх створив, або тим, що Він їм дав. Вони хочуть іншого, чогось значно більшого – не розуміючи, що насправді бажають собі зла. І якщо здорове почуття невдоволення змушує людину шукати шляхів удосконалення і веде її до розуміння Божого задуму, то подібна незадоволеність усім на світі є гріхом. Саме вона – причина кровопролитних заворушень, етнічної та соціальної ненависті, воєн. Її суть – це бунт проти Господа. Пуританський пастор Томас Бостон писав: «Незадоволення веде війну з Правителем світу і бореться з Ним».

Якщо ж ми намагаємося побачити Божу присутність у світі, який після гріхопадіння значною мірою «зіпсувався», втративши початкову досконалість, то виявляємо Господа там, де цього не очікували. Перший єпископ Англіканської церкви в Ліверпулі Дж. С. Райл (1816–1900) нагадував, що навіть у хворобі можна побачити благословення, а не прокляття: «Хвороба допомагає людям серйозно замислитися про Бога, про свою душу і про майбутній світ».

При цьому слід пам’ятати, що Господь не бажає зла і готовий допомагати нам у його подоланні. Таке невдоволення – у союзі із Творцем – дозволило лікарям знаходити способи полегшувати стан хворих на цукровий діабет – аж до відкриття інсуліну. Спостерігаючи людські страждання, вони не скам’яніли серцем, а з вдячністю використовували дар Ісуса – здатність пізнавати світ. Таке смиренне невдоволення, невід’ємне від готовності прийняти будь-яке життєве випробування, робить нас причетними до вічної радості в Христі і спрямовує до порогу Небес.

Угамувати голод

Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих,
і Христос освітлить тебе!
(Послання до ефесян 5:14)

Протягом майже всієї своєї історії людство знало не з чуток, що означає страждати з голоду. Навіть сьогодні у низці країн голод залишається грізною небезпекою. Часом він виникав через недорід, а нерідко був прямим наслідком руйнівних воєн.

Стан голоду, який відчувають люди з діабетом, викликається «біохімічною війною» всередині їхнього організму. Цей конфлікт ще порівняно недавно доводив їх до надзвичайного виснаження. І ось, рівно сто років тому, лікарі принесли своїм страждаючим пацієнтам мир: вони перемогли голод не звичайною їжею, а інсуліном, який поклав край «внутрішній війні».

Світ, що гине від духовного голоду, у відчаї пожирає сам себе. Де взяти ліки? Адже якщо пацієнт з діабетом не скористається інсуліном, він незабаром загине. Так само йдуть шляхом саморуйнування люди, які відкидають Христа і Його Добру Звістку. Вони споживають неймовірну кількість зла, яке спалює їх зсередини. Але як солодким чаєм не позбутися спраги при діабеті, так і «пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва» (1 Ів. 2:16) не можуть задовольнити зіпсоване серце (Єр. 17:9). Той, хто годується гріхами, ніколи не буде ситий і задоволений; навпаки – гріхи самі з'їдять його зсередини, прирікаючи на вічну смерть.

Люди відвертаються від невимовної насолоди, дарованої Господом. Як швидко забувають наші серця про Його милість у минулому! І ось зараз сторічний ювілей відкриття інсуліну відкриває перед нами чудову нагоду ще раз порадіти доброті нашого Творця.

Христос життєво потрібен кожній людині! Він стає для хворої, понівеченої душі, що заблукала, «небесним інсуліном». У Ньому ми отримуємо життя і духовне зцілення – зараз і у Вічності.

Р. ДЖ. ДЕСТРІ
Редактор
ДЖОЗЕФ АДРІАН
Теологічний редактор
ТРЕЙ ТІППІ
Науковий редактор
КЕЛЛІ КАРЛСОН
КОЛІН ДЕСТРІ
Художні редактори
Д-р ШОН АЛЛІСОН,
МЕГГІ РИЧАРДСЕН,
Коректори

ГАННА ГОРЯЇНОВА
МАРИНА НОВИЦЬКА
Переклад
ЄВГЕН НОВИЦЬКИЙ
Редактор перекладу

Християнський науково-апологетичний центр (2022)
©HIS CREATION. Creator # 78 (26-4)
Усі права застережені.
Для біблійних цитат використовується переклад І. Огієнка, якщо не вказано інше (переклад І. Хоменка)

www.hiscreation.com
www.scienceandapologetics.com

ТВОРЕЦЬ поширюється безкоштовно,
утім будь-які пожертви приймаються з удячністю.

Світлини та ілюстрації надано:
1 Інсулін – University of Toronto
2 Клітинна мембрана –
© selvanegra/iStock
3 Органи –
© Can Stock Photo/pixdesign123
3 Клітини підшлункової залози –
© Jose Luis Calvo/Shutterstock
4 Папірус – Public Domain
5 Фред Бантінг і Чарлі Бест –
Public Domain
7 Лікар Джослін з дівчинкою –
Public Domain
8 Козлятник лікарський –
Epibase CC BY 3.0
9 Обід – © Monkey Business
Images/Shutterstock
11 Пам'ятник на могилі Ліллі –
Courtesy Visit Indiana
12 Хрести на горі –
© beawolf/Can Stock Photo